

Een dierbare verliezen

Informatie voor nabestaanden

Een dierbare van u is overleden. Omdat het voor u nu moeilijk zal zijn aandacht te geven aan formaliteiten, willen we u praktische informatie geven. In deze folder is beschreven welke zaken de komende dagen door u of namens u geregeld moeten worden. Verder leest u over de gevoelens die u kunt ervaren en hoe u in deze moeilijke tijd goed voor u zelf kunt zorgen.

Afscheid op de verpleegafdeling

Direct na het overlijden zal een van de verpleegkundigen met u overleggen hoe lang de overledene nog op de verpleegafdeling blijft. In verband met de komst van familieleden die een langere reistijd hebben, bespreken we tot hoe laat familie op de verpleegafdeling terecht kan om afscheid te nemen.

Geestelijke verzorging

Na het overlijden van uw dierbare kunt u een beroep doen op de afdeling Geestelijke Verzorging van het Laurentius Ziekenhuis als u daar behoefte aan heeft. De geestelijk verzorgers kunnen een gesprekspartner voor u zijn in deze moeilijke periode. Ook kunnen zij u bijstaan tijdens het afscheid nemen en, indien gewenst, met u bidden. Uiteraard kunt u ook een beroep doen op uw eigen pastor of dominee. Meer informatie over de Geestelijke verzorging vindt u in de folder 'Geestelijke verzorging'. Deze folder is te vinden op de website www.lzr.nl – patiënten – afdelingen/specialismen – geestelijke verzorging of is verkrijgbaar op de afdeling.

Stiltecentrum

Heeft u behoefte aan een plek voor stilte, rust of bezinning, dan bent u welkom in het stiltecentrum. U kunt hier bijvoorbeeld een kaarsje op steken of met iemand praten. Er is een aparte stilteplek om in stilte en afzondering te mediteren of bidden.

Bij de ingang van het stiltecentrum heeft u de mogelijkheid voor een rituele wassing indien u dit wenst.

U vindt het stiltecentrum op de begane grond, vlakbij restaurant De Pelikaan.

Persoonlijke bezittingen

De persoonlijke bezittingen van de overledene worden op de betrokken verpleegafdeling bewaard. Om misverstanden of zoekraken te voorkomen is het verstandig deze bezittingen direct mee te nemen of zo spoedig mogelijk op te (laten) halen. U zult worden gevraagd een formulier te ondertekenen als bewijs van ontvangst.

Overlijdenspapieren

Het verdient aanbeveling zo spoedig mogelijk een uitvaartondernemer en/of begrafenisverzekering in te schakelen. Deze kan veel van de te verrichten formaliteiten van u overnemen. De uitvaartverzorgers kan zorg dragen voor:

- het afhalen van de overlijdenspapieren bij het mortuarium;
- het vervullen van de vereiste formaliteiten bij de ambtenaar van de Burgerlijke Stand in de gemeente waar het overlijden heeft plaatsgevonden.

Keuze uitvaartondernemer en verblijf in het mortuarium

Na het overlijden zal op de afdeling de noodzakelijke verzorging van de overledene worden gedaan

(bijvoorbeeld sluiten ogen, verwijderen katheters, infuus, vouwen handen). De kosten van deze noodzakelijke verzorging, inclusief het vervoer van de overledene naar het ziekenhuismortuarium, zijn opgenomen in de ziekenhuistarieven.

De kosten van de verzorging van de overledene en het opbaren in een mortuarium worden apart in rekening gebracht bij de nabestaanden.

Het beheer van het ziekenhuismortuarium is in handen van de firma Cura Mortu Orum (CMO). De mortuariumbeheerder neemt gedurende 24 uur per dag voor ons ziekenhuis de verzorging van overledenen op zich.

Wanneer u niet wenst dat de overledene wordt verzorgd (bijvoorbeeld wegens religieuze of andere redenen), dient u dit direct na het overlijden mee te delen aan de verpleegkundige. Deze overhandigt u dan een verklaring die u vervolgens ondertekent.

Indien u als nabestaande ervoor kiest de overledene over te laten brengen naar een ander mortuarium of thuis op te baren, dient u een uitvaartondernemer of de verzekering hiervan zo spoedig mogelijk in kennis te stellen, waarna deze dit regelt. Wanneer de overledene binnen drie uur na overlijden wordt opgehaald in het ziekenhuismortuarium, zullen geen verdere kosten van toepassing zijn. Na drie uur zijn de kosten als vermeld in het hoofdstuk 'Kosten' van toepassing.

Afspraken betreffende de wenselijke zorg, kleding, make-up etc., of u bij de verzorging aanwezig wilt zijn, kunt u maken met de uitvaartverzorger.

Verzorging van de overledene in het mortuarium van het ziekenhuis

Wanneer u besluit de overledene te laten verzorgen in het mortuarium van het ziekenhuis, kunt u met de beheerder een afspraak maken over het bezorgen van de kleding waarin de overledene opgebaard zal worden. Wanneer u dit wenst, kunt u zelf aanwezig zijn bij deze verzorging.

Indien er *persoonlijke wensen* zijn met betrekking tot make-up, kleding en dergelijke kunt u deze kenbaar maken aan de mortuariumbeheerder. U kunt hiervoor een afspraak maken met de mortuariumbeheerder.

Rituele bewassing kan plaatsvinden in overleg met de mortuariumbeheerder, mits hiervoor in het mortuarium voldoende ruimte beschikbaar is. De kosten voor het ter beschikking stellen van de speciale wasruimte worden door de mortuarium-beheerder in rekening gebracht.

Kosten

De kosten van het gebruik van het mortuarium en de verzorging worden, zo mogelijk via de door u ingeschakelde uitvaartverzorger, door de mortuarium-beheerder aan u in rekening gebracht, tegen de daarvoor geldende tarieven.

Tot drie uur na overlijden zullen geen kosten in rekening worden gebracht. Na de termijn van drie uur geldt een vast tarief voor mortuariumbezoek, het gebruik van de koeling en het opbaren in het mortuarium.

Wanneer nog obductie moet worden verricht, worden tot het moment dat die heeft plaatsgevonden, behalve de kosten voor de verzorging, geen aanvullende kosten in rekening gebracht.

Deze kostenberekening geschiedt zonder tussenkomst, maar met medeweten van het ziekenhuis. Voor de goede orde wijzen we u erop dat de kosten van de verzorging en de kosten verbonden aan het gebruik van het mortuarium géén onderdeel zijn van het tarief van het ziekenhuis en evenmin zijn opgenomen in de ziektekostenverzekeringen. Deze kosten moeten derhalve apart worden betaald.

De huidige tarieven mortuariumzorg zijn te vinden op de website van de firma Cura Mortu Orum: www.curamortuorum.nl – over CMO – tarieven – Ziekenhuizen A-Z – Laurentius ziekenhuis.

Obductie

Door een arts kan worden gevraagd of u toestemming geeft voor obductie. Bij een obductie onderzoekt een klinisch patholoog het lichaam van de overledene. Hierbij worden de organen in de borst- en buikholte en eventueel de schedelholte onderzocht. De arts legt de toestemmingsprocedure uit. Na een obductie zal er normaal een opbaring kunnen plaatsvinden in een rouwkamer of woonhuis.

De klinisch patholoog deelt zijn bevindingen schriftelijk mee aan de arts die de overledene heeft behandeld. In het algemeen kunt u zelf na 4 tot 6 weken een afspraak maken met de behandelend arts, zodat deze met u de bevindingen van de obductie kan bespreken. Een obductie kan tevens plaatsvinden na een donatie en bij een niet-natuurlijke dood.

Meer informatie over obductie vindt u in de folder 'Klinische pathologie'. Deze folder is te vinden op onze website:

www.lzr.nl

Orgaan- en weefseldonatie

Na het overlijden van een patiënt raadpleegt de behandelend arts het Donorregister om na te gaan of de overledene als donor geregistreerd staat. Wanneer de overledene niet als donor geregistreerd staat, kan de behandelend arts de familie alsnog toestemming vragen voor donatie van organen en/of weefsels.

Orgaandonatie vindt plaats bij patiënten die klinisch dood zijn.

Dat wil zeggen dat de hersenfuncties en de hersenstam definitief en onherstelbaar zijn uitgevallen. De patiënt is overleden, maar nog niet losgekoppeld van de apparatuur.

Vóór het afsluiten van de apparatuur kan de familie worden benaderd door de behandelend arts met de vraag of donatie van organen mag plaatsvinden.

Weefseldonatie vindt plaats bij patiënten die overleden zijn. Weefsels die voor donatie in aanmerking komen zijn huid, hoornvliezen, hartkleppen en botweefsel.

Ook hier zal de behandelend arts de familie benaderen met de vraag voor donatie van weefsels.

Na elke vorm van donatie kan de overledene gewoon worden opgebaard in een rouwkamer of woonhuis.

Door donatie zal de rouwplechtigheid geen vertraging ondergaan.

Indien u hier behoefte aan heeft, kan de donatiefunctionaris van het ziekenhuis u nader informeren over donatie.

Ter beschikking stellen van de wetenschap

Een overledene kan alleen ter beschikking van de wetenschap worden gesteld, wanneer er een bevestiging van een universiteit kan worden overlegd. Tijdens het leven moet een persoon zich hebben aangemeld bij een universiteit.

Bij terbeschikkingstelling van de wetenschap is het uitgesloten dat er obductie of donatie plaatsvindt. Bij een gerechtelijke obductie komt terbeschikkingstelling dan ook te vervallen.

Niet-natuurlijke dood

Onder een niet-natuurlijke dood wordt verstaan, dat iemand ten gevolge van een niet-natuurlijke oorzaak is overleden. Hieronder vallen onder andere een verkeersongeval en een misdrijf. Door de politie en justitie zal een onderzoek naar de doodsoorzaak worden ingesteld. In dit geval zal een rouwbezoek pas kunnen plaatsvinden wanneer de overledene door de officier van justitie is vrijgegeven.

Contact met de verpleegafdeling en/of arts

Het is goed mogelijk dat u na de uitvaart behoefte hebt contact op te nemen met de verpleegafdeling om na te praten over de gang van zaken rondom het overlijden van uw dierbare. Wij zijn uiteraard bereid tijd voor u vrij te maken. We adviseren u van tevoren naar de afdeling te bellen om een afspraak te maken. Wanneer u prijs stelt op een gesprek met de arts, kunt u het beste een afspraak maken via de betreffende polikliniek.

U kunt ook contact opnemen met uw huisarts wanneer u behoefte hebt om te praten over het overlijden van uw dierbare.

Mortuarium

Het mortuarium bevindt zich rechts naast het ziekenhuis, Mgr. Driessenstraat 6, 6043 CV Roermond, telefoon (0475) 38 22 50.

Gevoelens

Na het overlijden van een dierbare kunnen diverse gevoelens optreden bij u als nabestaande.

Woede

Veel nabestaanden zijn boos. Boos op zichzelf, over de dingen die ze gezegd of gedaan hebben. Of over dingen die ze juist niet gezegd of gedaan hebben, ook al waren ze dat wel van plan. Misschien bent u boos

dat de overledene u in de steek heeft gelaten en schaamt u zich voor uw kwaadheid. Sommige mensen zijn kwaad op alles en iedereen. Of op het leven dat niet loopt zoals ze het graag hadden gewild.

Opluchting

De zorg voor een stervende kan zwaar zijn geweest. Na een lang ziekbed, een zwaar sterfproces of bij een slechte relatie is het overlijden soms zelfs een opluchting. Ook dat gevoel mag er gewoon zijn, ook al vindt uw omgeving misschien van niet.

Schuld

Vlak na het overlijden van een dierbare kunt u zich schuldig voelen. U vindt dat u bepaalde dingen beter niet had kunnen doen, of juist wel had moeten doen. Wanneer u uw leven weer oppakt, voelt dat misschien alsof u ontrouw bent. Toch is het heel normaal dat u na verloop van tijd minder vaak aan de overledene denkt en weer plezier krijgt in de dagelijkse dingen.

Gemis

Als u iemand heeft verloren met wie u een groot deel van uw leven heeft gedeeld, dan is het huis ineens erg leeg. U voelt zich alleen. Sommige mensen missen iemand zo erg dat ze bijna gek worden van verlangen om hem of haar weer te zien, te horen of te voelen. Misschien ziet u uw dierbare tussen de mensen op straat lopen. U hoort opeens weer die bekende stem. Of het voelt alsof uw overleden partner gewoon naast u in bed ligt. Ook al weet u best dat hij of zij er niet meer is en er nooit meer zal zijn.

Lichamelijke klachten

Het overlijden van een dierbare kan ook lichamelijke reacties veroorzaken. Sommige mensen kunnen zich in de periode van rouw slecht concentreren. Misschien raakt u gemakkelijk afgeleid. U valt moeilijk in slaap of wordt heel vroeg wakker. Of u krijgt ineens lichamelijke klachten die u eerder nooit had. Maakt u zich daar zorgen over? Vertel uw verhaal dan eens aan uw huisarts. Hij kan u zeggen of dit normaal is en of u verdere hulp nodig heeft.

Rouwbegeleiding

Het Landelijk Steunpunt Rouwbegeleiding (L.S.R.) kan u informeren omtrent gespreksgroepen voor rouwverwerking. Tevens kunt u hier terecht voor literatuur over rouwverwerking. Het L.S.R. is bereikbaar op werkdagen tussen 9.00 en 13.00 uur via telefoonnummer (030) 27 61 500 of www.verliesverwerken.nl

Laurentius Ziekenhuis
Mgr. Driessenstraat 6
(hoofdingang bereikbaar via de Oranjelaan)
6043 CV Roermond
www.lzr.nl

Patiëntencommunicatie Laurentius Ziekenhuis
34278210 - Algemeen - april 2020